

* במעגל השנה / הרב חנן פורת

"תבאמו ותטעמו"

שירת הים מסיימת בבשורת "תבאמו ותטעמו בְּהַר נְחֻלְתֶּךָ" (שמות ט"ו, י"ז), ואנו נתמקד בבשורת "ותטעמו", הנאה לחג האילנות שחל תדיר בסמוך לפרשת בשלח.

דימויו של עם ישראל לאילן הנטוע על אדמתו מצוי בכמה מקומות במקרא, אך כאן בשירת הים מופיע הוא לראשונה, ומן הראוי לעמוד על מקצת מהמסרים המקופלים בדימוי מוחשי זה.

נראה כי בראש ובראשונה מבקש הכתוב להדגיש את האחיזה האיתנה בארץ לאורך ימים ושנים, כעץ זה שימיו ארוכים, וכך אכן כותב אבן עזרא:
"ותטעמו" – תפילה שיעמדו שם הרבה ולא יגלו ממנה, כדרך: 'בהר מרום ישראל אשתלנו, ונשא ענף ועשה פרי והיה לארז אדיר' (יחזקאל י"ז, כ"ג)."

ה'ריתמוס' של העץ:

ואכן דימוי אריכות ימיו של העץ, לאריכות ימי העם בארצו מפורש בנבואת ישעיהו (ס"ה, כ"ב):

"לא יבנו ואחר ישב, לא יטעו ואחר יאכל"

כי כימי העץ ימי עמי, ומעשה ידיהם יבלו בחירי."

אולם אפשר שלא רק בשורה יש כאן אלא גם תביעה נסתרת: לאחוז ב'גבורת הסבלנות' הנדרשת לתהליך הקליטה וההשתרשות בארץ, כאילן זה המכה שורש קמעה קמעה אל לב האדמה, ודרושות לו שנים עד שישא ענפיו וייתן פרו. מי שאצה לו דרכו עלול להתיימש מהרה, אבל מי שמפנים את ההכרה כי לפניו תהליך ממושך המחייב להסתגל ל'ריתמוס' של העץ, יודע כי עליו לקחת נשימה עמוקה ולהתמודד באורך רוח עם קשיי הקליטה.

אפשר שזו האירוניה הדקה המקופלת בדברי ר' אבא, במסכת סנהדרין צ"ח:

"ואמר ר' אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר:

'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו

לעמי ישראל כי קרבו לבוא' (יחזקאל ל"ו)."

הקץ הזה אכן ריאלי הוא ומגולה ואין צורך לבקשו ברמזים ובגימטריאות. די להתבונן בארץ ישראל אשר שבה לפרוח ולתת פירותיה בעין יפה. אך גם קץ מגולה זה, נסתר למי שעומד ליד העץ ומצפה בחוסר סבלנות לראות כיצד ישא ענפיו וייתן פרו "בפקודה" תוך חמש דקות... מקסימום חצי שעה...

תפקידים של "התאים המתים"

ונקודה נוספת קושרת את חיי העץ לחיי העם:

חלקים שונים לעץ: שורשים וגזע, ענפים ועלים, פרחים ופירות. לכל אחד מאלה תפקיד משלו וכולם נותנים זה לזה ומקבלים זה מזה. כל ניתוק עלה מענף, ענף מגזע וגזע משורשיו יביא עליהם כליה, כי חיבורם כחטיבה אורגנית לעץ הוא מקור חיותם.

כך אף לכל יחיד בישראל יש לו תפקיד ייחודי משלו, אך קשור הוא לעץ החיים של האומה והיא מקור חיותו.

דברים ברוח זו כתב הראי"ה קוק ב'אורות התחיה' (פסקה כ"ד):

"אשרי איש שחושב עצמו כשיריים לגבי כנסת ישראל כולה שהיא נחלת ה',

שכל מחשבות לבבו, הגיונותיו ושאיפתו, אמנותו ורעיונו,

אינם אלא חשק טמיר אחד להיכלל כולו באוצר חיים זה.

"להתחסד עם קן דיליה דא כנסת ישראל" (הקדמת תיקוני הזוהר).

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

ההכרה הפנימית שהננו שריגים מעץ חיים רב דליות ושגיא פרי,
שכל מה שאנו יותר מעורים בגופו של אילן
הננו חיים את החיים היותר שלמים ורעננים בהווה ובנצח,
היא תביא את תחיית האומה למגמתה,
היא ואך היא תקיץ את הקץ שאליו אנו עורגים ותתן לנו חוסן ישועות".

***

נקודה זו הוארה מזווית מיוחדת בדברי אחד המפקדים הבכירים בצה"ל על חברו שנפל בקרב, וכך אמר בשעה שספד לו על קברו הפתוח:

'הכתוב אומר: "כי כימי העץ ימי עמי", העם דומה לעץ. שניהם בנויים כחטיבה אורגנית, ולכל פרט תפקיד בחטיבה. אבל כשלמדנו בשיעור בוטניקה כי אין אף חלק בעץ שאין לו תפקיד, הרהבתי עוז ושאלתי את המורה: הרי למדנו שיש לעץ גם תאים מתים שסיימו את תפקידם ובכל זאת נותרו בעץ, תאים אלה מה תפקידם? השיב לי המורה במאור פנים: גם לתאים אלה יש תפקיד! הם מאפשרים לעץ לזקוף את קומתו כלפי מעלה!'

וכאן הוסיף המפקד ודמעות בעיניו:

'אחי ורעי אשר נפלת בקרב, ועמך מקדשי השם בכל הדורות מימי קדם ועד היום, כולכם נותרתם עמנו כחלק אורגני בגוף האומה. אתם נותנים לנו את היכולת לזקוף את קומתנו ולהמשיך לצמוח מעלה מעלה!'

ובשעה ששמעתי את הדברים הדהדו באזני המילים העתיקות: "תביאמו ותטעמו" והמתה בלבי תפילה:

"תביאמו ותטעמו בהר נחלתך" – ריבונו של עולם!
"את אשר ישנו ואת אשר איננו, פה עמנו היום" –
את כולם, את כולם!